

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A
POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU
PROFESORI DOCUMENTARIȘTI**

**- București -
2020**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă se adresează candidaților care intenționează să participe la concursul de ocupare a posturilor vacante de profesor documentarist din învățământul preuniversitar, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare.

Concursul este centrat pe evaluarea cunoștințelor generale în domeniul științelor informării și documentării, metodelor de căutare și exploatare a informației, precum și concepției didactice și a modalităților concrete prin care profesorul documentarist pune elevii în situații de învățare eficiente, apte de a conduce la formarea capacităților și competențelor în domeniul infodocumentar. Această orientare este cu atât mai necesară cu cât se solicită din partea profesorului documentarist efortul de a concepe demersuri și parcursuri didactice flexibile, adaptate nivelului de vârstă și pregătire al elevilor.

Conținuturile și structura programei sunt organizate în așa fel încât să răspundă cerințelor europene legate de integrarea științelor informării în procesul cunoașterii și educației. De asemenea, se are în vedere: valorizarea schimbărilor aduse de modernizarea structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar, de necesitatea existenței în unitățile de învățământ a profesorului documentarist, favorizarea accesului întregii comunități educative la informație și documentare prin intermediul Centrelor de Documentare și Informare (CDI). În acest sens se are în vedere apropierea domeniilor informării și documentării de programele didactice din școli, prin facilitarea accesului la resursele internet și la alte forme de integrare a noilor tehnologii informaționale, cu scopul de a contribui la formarea elevilor conform standardelor europene.

Activitatea profesorului documentarist se focalizează preponderent pe integrarea activității desfășurate de către elevi în structura infodocumentară și familiarizarea lor cu tehnicile de cercetare documentară, transformând biblioteca școlară într-o structură infodocumentară (CDI), autonomă, astfel, prin prelucrarea și valorificarea superioară a conținutului publicațiilor, biblioteca devenind din auxiliar al învățământului, parte integrantă a acestuia, cu consecințe pozitive în întregul proces de formare a elevilor.

B. COMPETENȚE ALE PROFESORULUI DOCUMENTARIST

Competențe:

(1) profesionale

- cunoașterea resurselor documentare clasice și moderne, specifice unei structuri infodocumentare pentru utilizatori adulți și non-adulți;
- capacitatea de a distinge adresabilitatea unui produs cultural în funcție de nevoile adresantului;
- capacitatea de a face o selecție de documente în funcție de un obiectiv propus;
- capacitatea de a aplica principiile de organizare și funcționare a unei structuri infodocumentare la o structură specifică (CDI);
- cunoașterea și înțelegerea conceptului CDI, ca structură adaptată procesului de învățământ; cunoașterea principalelor repere legate de organizarea și funcționarea unui CDI în învățământul preuniversitar; cunoașterea legislației specifice;
- cunoașterea diferitelor activități desfășurate în CDI, în funcție de nevoile utilizatorilor săi;
- capacitatea de a identifica și a analiza nevoile utilizatorilor unui CDI în funcție de finalitățile procesului educativ, caracteristicile generice și particulare ale utilizatorilor;
- cunoașterea și înțelegerea modalităților de adaptare a politicii de dezvoltare și funcționare a unui CDI în funcție de finalitățile procesului educativ;
- înțelegerea funcțiilor CDI în societatea cunoașterii, în raport cu direcțiile educaționale stabilite de UE și la nivel național, în scopul creșterii calității în învățământul preuniversitar românesc; capacitatea de a analiza diverse modalități de organizare a unui CDI (organizarea spațiului, organizarea colecțiilor etc.);

- capacitatea de a analiza critic un plan de înființare și/sau organizare a unui CDI;
- capacitatea de a realiza și a analiza diverse proiecte pedagogice și culturale în funcție de adecvarea lor la particularitățile de vârstă a beneficiarilor, de obiective, de dezvoltare ale utilizatorilor și ale instituției de învățământ;
- capacitatea de a analiza critic o bibliografie didactică;

(2) pedagogice

- capacitatea de a proiecta, organiza, coordona și evalua procesul de instruire, serviciile și activitatea CDI, în raport cu procesele de cunoaștere, asistare și intervenție specializată în formarea elevului;
- abilitatea de a propune, organiza, coordona și evalua activități inovatoare, care să urmărească exploatarea fondului documentar și resurselor CDI în activități, susținerea și promovarea abordării trans- și pluridisciplinare a conținuturilor;
- abilitatea de integrare a TIC și a resurselor multimedia în activități în vederea formării și dezvoltării competențelor infodocumentare ale elevilor, în special a celor de căutare, tratare și comunicare a informației;

(3) psiho-pedagogice

- cunoașterea și îndrumarea elevilor în dezvoltarea autonomiei lor în raport cu informația, luarea în considerare a diferențelor în învățare, abordarea diferențiată a acestora;

(4) psiho-sociale

- capacitatea de proiectare a strategiilor de stimulare a interacțiunilor sociale cu elevii și cu grupurile școlare, cu utilizatorii CDI, de stimulare a relațiilor interpersonale pozitive, într-un context școlar;

(5) manageriale

- abilitate în organizarea, gestionarea resurselor, serviciilor și activităților CDI, respectiv de punere a resurselor CDI la dispoziția utilizatorilor și de implementare la nivel local a politicii documentare prin prisma finalităților educaționale și obiectivelor naționale;
- demonstrarea de inițiativă și profesionalism în conceperea dezvoltării și adaptării serviciilor și resurselor CDI în raport cu nevoile de formare și informare ale utilizatorilor și în raport cu noile tendințe în evoluția domeniului infodocumentar;
- conceperea și aplicarea proceselor de planificare, de organizare a activităților CDI și de conducere a clasei de elevi/grupurilor de copii, elevi, tineri și adulți-utilizatori CDI;

(6) instituționale

- participarea la definirea unei politici documentare locale reflectată în proiectele de dezvoltare instituțională, la conceperea unor planuri de implementare a politicii documentare locale, la inițierea și promovarea inovațiilor pedagogice;
- capacitatea de construire a unor relații de parteneriat social și educațional cu familia, cu alte instituții și organizații care au responsabilități educaționale și culturale, conform cu politica școlii și politica documentară locală;

(7) managementul carierei

- participarea la propria dezvoltare profesională, la promovarea abilităților reflective, la afirmarea unui stil propriu de instruire și de viață profesională;
- demonstrarea unui registru larg de valori, atitudini și conduite specifice profesiei didactice, completării acestei competențe, care fac obiectul evaluării.

Competențele profesorului documentarist vizează:

- amenajarea, organizarea și gestionarea unui CDI în vederea punerii informației, resurselor și documentelor la dispoziția utilizatorilor;
- proiectarea și organizarea în CDI de activități pedagogice disciplinare și inter-, trans-, pluridisciplinare;
- construirea unor demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale elevilor;

- evaluarea cunoștințelor și competențelor dobândite de elevi în domeniul infodocumentar;
- organizarea în CDI de activități de formare și dezvoltare a gustului pentru lectură, de receptare a unei informații culturale, de inițiere în cercetare documentară precum și animații culturale;
- construirea unui climat educativ stimulat și eficient de lucru în CDI.

C. TEMATICA DE SPECIALITATE

I. Centrul de Documentare și Informare

1. Organizarea, structura, funcțiile și finalitățile CDI, standarde și legislație specifică
2. Proiectul de amenajare/reamenajare a unui CDI
3. Legislație românească de bibliotecă și CDI
4. Proprietatea intelectuală și dreptul de autor

II. Amenajarea, dotarea și gestionarea unui CDI în funcție de rolul său pedagogic și cultural

1. Gestionarea spațiului, a serviciilor, a materialelor și echipamentelor specifice unui CDI: spații specifice, suprafețe recomandate, amplasare, dotare cu materiale și echipamente informatice și audiovizuale
2. Gestionarea fondului documentar și activității CDI (organizarea în acces direct; managementul timpului: orar, proiectul de activitate, accesul planificat și accesul liber)

III. Tipologia publicațiilor din CDI

1. Tipuri de documente în CDI: monografii, publicații seriale, documente electronice, documente audio-vizuale, baze de date etc.
2. Principii de adecvare a fondului documentar din CDI la procesul formativ-educativ
3. Organizarea fondului documentar

IV. Gestionarea și comunicarea fondului documentar

1. Dezvoltarea colecțiilor și politici de achiziție, criterii și modalități de completare a fondului documentar
2. Achiziția, selecția și deselecția documentelor din CDI
3. Prelucrarea documentelor din CDI: evidență (evidența primară a documentelor, RMF și RI) catalogare (descriere bibliografică, zonele descrierii bibliografice, descriere bibliografică - monografii), clasificare și indexare (sistemul CZU, clasele și subclasele principale, margareta documentarelor), documentare (bibliografie, tehnică bibliografică, întocmirea unei bibliografii de semnalare), informatizarea fondului documentar (cunoașterea de programe informatice pentru bibliotecă/CDI de mici dimensiuni, catalogul on-line)

V. Organizarea cataloagelor de bibliotecă tradiționale și informatizate

1. Tipuri de cataloage de bibliotecă/CDI
2. Reguli de ordonare a fișelor cu descrierile principale ale publicațiilor în cataloage

VI. Comunicarea în CDI

1. Comunicarea în CDI. Tipuri și mijloace de comunicare. Funcții ale comunicării. Comunicarea cu utilizatorii/beneficiarii și partenerii CDI.
2. Promovarea și valorizarea resurselor și serviciilor CDI
3. Forme și mijloace de comunicare cu utilizatorii. Activități de comunicare a colecțiilor și serviciilor

VII. Proiectarea, planificarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea activității în CDI.

1. Planul managerial al CDI. Proiectul pedagogic și cultural al CDI
2. Organizarea accesului în CDI: utilizarea programată și neprogramată a CDI
3. Evaluarea activității CDI

VIII. Managementul și marketingul în structurile infodocumentare

1. Regulamentul de ordine interioară. Proceduri operaționale. Rapoarte de activitate. Statistici de bibliotecă. Politica documentară de dezvoltare a CDI
2. Studiul și analiza nevoilor de informare și formare a utilizatorilor
3. Instrumente și tehnici de marketing al serviciilor oferite de către CDI
4. Promovarea CDI, resurselor și serviciilor oferite pentru o mai bună integrare în viața școlii

IX. Utilizatorii CDI

1. Publicul/utilizatorii/beneficiarii CDI. Instrumente și forme de informare a utilizatorilor
2. Monitorizarea și evaluarea competențelor utilizatorilor

X. Activități specifice unui CDI

1. Tipuri de activități și rolul lor în formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor (pedagogice, culturale, de comunicare și de gestionare)
2. Educația: funcții, finalități, tipuri, procesualitate, stadii, rol. Formele generale ale educației: formală, nonformală, informală
3. Activități de inițiere și formare a utilizatorilor privind tehnicile de cercetare documentară (modalități de organizare și implementare, tipuri de activități: secvențe pedagogice, CDȘ, proiecte, etapele cercetării documentare, lecții)
4. Activități de formare și dezvoltare a gustului pentru lectură
5. Activități de formare și dezvoltare a capacității de receptare a informației culturale

XI. Animația culturală în CDI

1. Funcțiile animației culturale din perspectiva participării la formarea/dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor
2. Forme de animație culturală în CDI: animații de lectură, animații audio-video, expoziții, vizite și întâlniri tematice, animații prilejuite de diverse evenimente
3. Parteneriate și schimburi culturale
4. Activități de valorizare a patrimoniului și potențialului cultural

XII. Rolul și modalitățile de implicare a profesorului documentarist în activitatea școlară și extrașcolară.

1. Integrarea noilor tehnologii ale informării și comunicării în activitatea de informare și documentare. Asigurarea accesului la resursele educaționale deschise și la resursele internet. Predarea online
2. Implicarea profesorului documentarist în activități de orientare școlară și profesională.
3. Proiectarea și organizarea activităților instructiv-educative în colaborare cu comunitatea.
4. Modalități de implicare a CDI și a profesorului documentarist în prevenirea și recuperarea elevilor aflați în situație de eșec școlar.
5. Construirea demersurilor didactice interactive în care se utilizează resursele CDI și se exploatează instrumentele de acces la informație

D. BIBLIOGRAFIE PENTRU TEMATICA DE SPECIALITATE

1. ANTONESCU, Simona Maria. *Introducere în știința informării. Partea I*. București: Ars Docendi, 2007
2. ANTONESCU, Simona Maria. *Bucuria lecturii: Istoria unui proiect*. București: AGER-Economistul, 2006

3. ANTONESCU, Simona Maria; FORTIN, Simona. *Ghidul centrelor de documentare și informare, al bibliotecilor școlare și al bibliotecilor publice pentru copii*. București: Semn de Carte, 2009
4. BĂDĂU, Georgeta. *Inițiere în cercetarea documentară*. Alba Iulia: [s.n.], 2004.
5. BĂDĂU, Georgeta; PANAIT, Antonina. *Amenajarea și gestionarea unui CDI: Ghid pentru personalul de conducere și personalul din centrele de documentare și informare*. Alba Iulia: [s.n.], 2006
6. CIUBĂNCAN, Lucia. *Bibliotecarul școlar. Ghid practic*. Cluj-Napoca: Eurodidact, 2002
7. CRISTEA, Sorin. *Fundamentele pedagogiei*. Iași: Polirom, 2010
8. ENACHE, Ionel. *Managementul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2008.
9. ENACHE, Ionel. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2008
10. ENACHE, Ionel; MAFTEI, Mihaela. *Marketingul în bibliotecă*. București: Editura Universității din București, 2003
11. HORVAT, Săluc. *Introducere în biblioteconomie*. București: Grafoart, 1996
12. PÂNIȘOARĂ, Ioan-Ovidiu. *Comunicarea eficientă. Metode de interacțiune eficientă*. Iași: Polirom, 2003
13. REGNEALĂ, Mircea. *Noi studii de biblioteconomie*. București: Editura A.B.R., 2009
14. TÎRZIMAN, Elena; ERICH, Agnes. *Informare și Documentare în context tradițional și electronic – metode specifice de muncă intelectuală*. București: Editura Universității din București, 2009
15. ZAHARIA, Anamaria-Florina. *Ghidul profesorului documentarist pentru examenul de titularizare, definitiv și gradul didactic II*. Iași: Editura Spiru Haret, 2017
16. *Centrul de Documentare și Informare*. Alba Iulia: [s.n.], 2002
17. *Documente audiovizuale și multimedia în biblioteci: ghid IFLA*. București: Editura A.B.R., 2008
18. *Ghidul bibliotecarului școlar*. București: Editura Bibliotecii Pedagogice Naționale „I.C.Petrescu”, 2008

NOTĂ: Bibliografia pentru tematica de specialitate include și actele normative (valabile în anul școlar în care se susține concursul) care vizează:

- aspectele legate de activitatea CDI și a profesorului documentarist din legea educației;
- înființarea și susținerea CDI, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din CDI;
- regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI;
- statutul profesorului documentarist;
- legea bibliotecilor;
- dreptul de autor și drepturile conexe.

Bibliografia pentru tematica de specialitate include, de asemenea, și manualele școlare de *biblioteconomie* valabile în anul școlar în care se susține concursul.

E. TEMATICA PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE CONCURS

I. Procesul educațional - abordare sistemică

1. Predarea, învățarea și evaluarea - componente fundamentale ale procesului educațional.
2. Variabile ale procesului de învățământ și relația dintre ele (cunoștințe, abilități, deprinderi, aptitudini, competențe).
3. Caracterul formativ-educativ al procesului de învățământ. Rolul activităților CDI în formarea competențelor cheie ale elevilor, respectiv în formarea/dezvoltarea competențelor în domeniul infodocumentar ale beneficiarilor CDI.

II. Elemente de curriculum

1. Conceptul de "curriculum". Taxonomii ale tipurilor de curriculum. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii), programe școlare. Manuale școlare, auxiliare didactice. Alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina *biblioteconomie*. Competențe generale, competențe specifice.
3. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare.

III. Desfășurarea activității didactice la disciplina de concurs

1. Metode didactice (relevanță, funcții, complementaritate, taxonomie, caracterizarea metodelor de învățământ tradiționale, moderne/centrate pe elev). Metode/tehnici de învățământ utilizate în activitățile din CDI. Interacțiunea obiective-conținuturi-strategii în instruirea școlară, în formarea competențelor de căutare, tratare și comunicare a informațiilor. Exemplificarea utilizării de către profesorul documentarist a metodelor/tehnichilor de învățământ și a tehnicilor de cercetare documentară.
2. Demersuri creative în metodologia didactică: abordarea euristică, învățarea prin descoperire, învățarea prin problematizare, învățarea prin cercetare, învățarea prin cooperare.
3. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare, avantaje/dezavantaje și limite. Organizarea și realizarea activităților individuale și de grup, disciplinare și pluridisciplinare, școlare și extrașcolare, programate și libere în/prin CDI.
4. Mijloacele de învățământ (concept, modalități de integrare în procesul de predare-învățare-evaluare, funcții, tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor, mijloace tehnice de instruire). Fondul documentar și mijloacele didactice din CDI: utilizare, integrare, exploatare în activitățile CDI.

IV. Elemente de management al clasei de elevi

1. Rolul profesorului documentarist în facilitarea experiențelor care conduc la formarea autonomiei elevilor în învățare (organizator, participant, membru al unei echipe, persoană resursă, facilitator, intermediar, evaluator etc.).
2. Organizarea mediului CDI/clasei în vederea derulării activităților specifice: crearea unui climat educațional adecvat, eficientizarea utilizării resurselor CDI, activizarea elevilor, managementul timpului, capacitatea persoanelor resursă din interiorul și din afara unității de învățământ în activitățile din CDI.
3. Managementul conflictelor.

V. Elemente de evaluare educațională

1. Relația dintre curriculum și evaluare - efecte educaționale. Scopul evaluării educaționale. Etapele procesului de evaluare. Funcțiile generale și specifice ale evaluării performanțelor elevilor. Strategii/moduri și tipuri de evaluare.
2. Metode de evaluare a rezultatelor școlare: metode „tradiționale” și metode „complementare”. Relația dintre metoda și instrumentul de evaluare. Monitorizarea și evaluarea activității elevilor în CDI și a competențelor infodocumentare ale elevilor.
3. Testul docimologic – instrument de evaluare (concept, tipologie, proiectare, administrare, diseminarea rezultatelor).
4. Tipologia itemilor (definiție, clasificări, caracteristici, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare, avantaje și dezavantaje/limite în proiectare și în utilizare).
5. Calitățile instrumentelor de evaluare. Matricea de specificații și rolul acesteia în proiectarea instrumentelor de evaluare.

6. Elemente de deontologie în procesul de evaluare. Factori generativi ai distorsiunilor în procesul evaluării educaționale. Erori în evaluare și notare. Calitățile evaluatorului.

VI. Informatizarea și învățarea multimedia.

1. Tehnicile informaționale computerizate, instruirea asistată de calculator și învățarea multimedia.
2. Competențele infodocumentare și de cercetare documentară în CDI ale elevilor. Rolul profesorului documentarist în formarea și dezvoltarea competențelor beneficiarilor CDI.
3. Eficientizarea utilizării tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.

F. BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE CONCURS

1. BOCOȘ, Mușata. *Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice*, Iași: Polirom, 2013
2. BOCOȘ, Mușata., JUCAN Dana. *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor*, Pitești: Paralela 45, 2019
3. CERGHIT, Ioan., NEACȘU, Ioan., PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu., POTOLEA, Dan. *Prelegeri pedagogice*, Iași: Polirom, 2001
4. CIOLAN, Lucian. *Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Iași: Polirom, 2008
5. CRISTEA, Sorin. *Dicționar de termeni pedagogici*, București: E.D.P., 1998
6. CRISTEA, Sorin. *Fundamentele pedagogiei*, Iași: Polirom, 2010
7. ILIE, Emanuela. *Didactica literaturii române: Fundamente teoretico-aplicative*. Iași: Polirom, 2008
8. IONESCU, Miron. *Instrucție și educație*, Arad: Editura Vasile Goldiș University Press, 2007
9. IUCU, Romiță Bumbu. *Managementul clasei de elevi: aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*. Iași: Polirom, 2006
10. OPREA, Crenguța-Lăcrămioara. *Strategii didactice interactive*. București: E.D.P., 2009.
11. OȚET, Florina., LIȚOIU, Nicoleta., SPINEANU-DOBROTĂ, Sorin. *Ghid de evaluare pentru științele socio-umane*, București: ProGnosis, 2000
12. PETROVICI, Merima-Carmen. *Niveluri ale înțelegerii*, București: E.D.P., 2010
13. STOICA, Adrian. (coord.). *Evaluarea curentă și examenele: Ghid pentru profesori*, București: Prognosis, 2001
14. STOICA, Adrian. *Evaluarea progresului școlar: de la teorie la practică*. București: Humanitas Educațional, 2003
15. STOICA, Adrian., MIHAIL Roxana. *Evaluarea educațională. Inovații și perspective*, București: Humanitas, 2006
16. STOICA, Eugen. (coord.), AVRAM, Marius., SPINEANU-DOBROTĂ, Sorin., TEȘILEANU, Angela. *Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane*, București: ERC Press, 2011
17. *Programul Național de Dezvoltare a Competențelor de Evaluare ale Cadrelor Didactice (DeCeE)*. MEN – CNCEÎP, București: [s.n.], 2008

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică disciplinei de concurs include și programele școlare pentru disciplina *biblioteconomie*, valabile în anul școlar în care se susține concursul.